

közösen kezdődött egy program, ahol a tájegységi fővadászok igyekeznek a gazdálkodók minél szélesebb rétegét tájékoztatni arról, hogy mit kell nekik tenni a vadkár, illetve a vadban okozott kár elhárítása érdekében.

A két fő érintett csoporton (vadászatra jogosultak és mezőgazdasági termelők) kívül a nagyközönség tájékoztatása is fontos feladat, hiszen a vadkár iránti érzékenység nemcsak a földhasználókon, hanem a szélesebb, jóval nagyobb társadalmi rétegeken is múlik.

A tájegységi fővadász további nagyon lényeges szerepe a „moderációs” tevékenység. Amennyiben mégis bekövetkezett a vadkár, akkor a vadászatra jogosult és a földhasználó között lehetőség szerint jegyzői vagy peres eljárás nélküli megegyezéssel jöjjön létre a kárrendezés.

A problémakör teljes körű vizsgálathoz elengedhetetlen a vadállomány mennyiségi és minőségi paramétereinek elemzése is. Az utóbbi néhány évtized létszámbebecslési adatai szinte mindegyik nagyvadfajunk esetében egyértelműen növekvő állománydinamikáról tanúskodnak. A becslési és hasznosítási adatok trendjéből és a populációbiológiai törvényszerűségekből látható, hogy a hivatalos statisztikában

megjelenő állománybecslési adatoktól, jóval magasabbak lehetnek a valóságos nagyvadlétszámok (kivételt jelent talán a vaddisznó, az utóbbi években megjelenő ASP és a végrehajtott járványvédelmi intézkedések következtében). A lelövési adatok trendje, megbízhatóbban tükrözi a gím- és dámszarvasállományok dinamikus növekedését.

Fentiek tükrében sajnos ki kell mondanunk, hogy *Magyarországon a 21. századi, az ökológiára alapozott vadgazdálkodás gyakorlati megvalósítása nem jó irányba haladt.* Az elmúlt 50 év hazai gím- és dámszarvas-gazdálkodás eredményei bizonyítják, hogy mindkét faj esetében kiváló genetikai adottsággal rendelkeznek állományaink. *A környezettel összhangban lévő kiváló genetikai értékek megőrzésének eszköze nem a mennyiségi, hanem a minőségi gazdálkodás megvalósítása lenne!*

Az erdő- és a mezőgazdasági károk megelőzése szempontjából már kezelhetetlen, túltartott nagyvadállomány létszám szabályozásával már nem fogunk boldogulni a vadgazdálkodók. Ráadásul a túl magas állománysűrűség következményeként a trófeaminőség is romlik, ami a bérvadászati árbevételek csökkenéséhez is vezethet. *Jelzésér-*

tékű, hogy az elmúlt 30 évben nem került terítékre világrekord gímbika, pedig soha nem volt még ennyi gímszarvas az országban.

Összességében úgy gondolom, hogy a 21. századi vadgazdálkodás csakis az ökológiai alapok figyelembevételével valósulhat meg. A vadgazdálkodás is a természeti erőforrásaink fenntartható hasznosításának rendszerébe illeszkedik, amelyben nagyon sok partnerágazattal szükséges együttműködni. Ha ez nem tud az agrárágazattal és az erdőgazdálkodással konstruktív együttműködésben megvalósulni, akkor pár éven belül a vadkárkérdés is várhatóan teljesen más irányból kerül megközelítésre, és ebben a vadgazdálkodás ágazati érdekei könnyen jelentős mértékben sérülhetnek.

Felhasznált irodalom

- Polonkai László, Boros Ferenc: Vadkár megelőzés
Dr. Bleier Norbert: A mezőgazdasági vadkár a biológia, a pénzügy és a jog hálójában
Dr. Csöre Pál (1975): A vadkárterítések története, Erdészettörténeti Közlemények.
Barta Judit (szerk.) (2022): A vadkár, a vadászható állat által okozott kár és a vadgazdálkodás összefüggései nemzetközi kitekintéssel, Patrocinium Kiadó.

HOMOKI FEHÉRNÝÁRASOK TERMESZTÉS-FEJLESZTÉSE

A kismonográfia, melynek első kiadása 2007-ben látott napvilágot, átdolgozva és új ismeretekkel bővítve vonhatja magára egyszerre az erdészeti tudomány és a gyakorlat szakmai közönségének figyelmét. Amellett, hogy a homoki, mindenekelőtt a Duna–Tisza közén tenyésztő fehérnyárasok termesztés-fejlesztésével összefüggő, közel 20 éves kutató-fejlesztő munka legfontosabb eredményeit mutatja fel, az erdészeti gyakorlatban is jól hasznosítható ismereteket is közvetít.

A második, újabb ismeretekkel bővített kiadás iránti valós igényt aláhúzza az a tény, hogy a fehérnyárasok tényleges területe és területi aránya a 2005. évi 61 ezer hektárról 2021-re 96 ezer hektárra nőtt, az összes erdőterületben elfoglalt arányának mintegy 2%-os növekedésével.

A fehér nyár termesztése megkerülhetetlen a Duna–Tisza közti homokhát gyengébb fatermőképességű területein és a gyökérrontó tapló által károsított fenyvesek leváltása során. Az első kiadás

megjelenése óta elmúlt több mint tizenöt év alatt jelentősen romlottak a homoki termőhelyek fatermesztési lehetőségei a csapadékhiány, a szárazság, valamint a talajvíz mélyre süllyedése miatt. Felértékelődött a fehér nyárasok szerepe a határtermőhelyeken, különös tekintettel a fatermesztési lehetőségeit korlátozó termőhelyi tényezőkre toleráns, és egyúttal kedvező hozamú és faanyagminőségű fajták (genotípusok, klónok) termesztésbe vonásának lehetőségét ígérő szelekciós nemesítés előtérbe kerülésével.

Az 55 oldalas mű teljeskörűen foglalja össze a fehérnyárasok – ezen belül elsődlegesen a homoki fehérnyárasok – termesztésének valamennyi releváns

részterületét: az ökológiai és biológiai alapokat, a szaporítóanyag-termesztést, a szelekciós nemesítés eredményeit, az erdőművelési, fatermesztési és fatermesztési ismereteket. Az 2022-es új kiadás újdonságként tartalmazza példaként a szelekciós nemesítés eredményeit, a fehér nyárral egyes faállományok növekedési és erdőművelési/technológiai jellemzőit, valamint a kor-növőtér-célméret összefüggéseket.

A könyv szerzője dr. Rédei Károly az MTA doktora, egyetemi tanár, az alföldi fehér nyár és akác termesztés és gazdálkodás ismert tudósa és szakértője. A könyv terjesztője az Inform Kiadó (www.informstudio.hu).

Dr. Bach István